

Xeer Wasaaradda Warshadaha iyo Ganacsiga – 9 Abriil 1965, L. 137

Sagaal sano oo heshiis kalluumaysi oo baaxad leh la siiyay Shirkada Kaluumaysiga Balaaran ee Amerikaanka iyo Somaaliya.

Wasiirka Warshadaha iyo Ganacsiga

Markuu arkay qod. 83 cutubka labaad, ee Dastuurka;

Markuu arkay qodobbada 66 iyo seq. ee Xeer 21 Febraayo 1959, lamba. 1 oo lagu ansixiyay Xeerka Badda;

Markuu arkay Sharciga 3 Juun 1962,. lamba. 14 iyo Xeerarkii ka dambeeyay, ee la xiriiro Nidaamka Dawladda;

Markuu tixgeliyay arjiga ku taariikhaysan Oktoobar 15, kaas oo shirkadda "SOMALI AMERICAN FISHING COMPANY" ee fadhigeedu yahay Muqdisho ay ku codsatay tanaasulka kalluumaysiga ballaaran, ee dhammaan dhul-badeedka Jamhuuriyadda;

Markuu tixgeliyay soo jeedintiisa ayadoo uu latashaday Wasiirka Hawlaha Guud iyo Wasiirka Isgaarsiinta iyo Gaadiidka;

Markuu Dhageestay Golaha Wasiirada;

Wuxuu Xeeriyay

Qod. 1

Muddo sagaal sano ah laga bilaabo dhaqan-galka xeerkan, waxaa Shirkadda Kaluumaysiga Somaalida iyo Americanka oo xaruunteedu tahay Muqdisho, lagula galay heshiis ku saabsan kalluumaysi balaaran ee dhammaan xeebaha Jamhuuriyadda iyo in ay degto dhulka shaqada laga abuurayo oo ay dawladdu leedahay ee lagu tilmaamay qaybta la ansixiyay taas oo saamaysa, qayb muhiim ah ee xeerkan.

Qod. 2

Muddada sagaalka sano ah ee heshiisku wuxuu dhaqan galayaa laga bilaabo taariikhda lagu dejiyay wareegtada lagu ansixinayo qeexitaankan.

Muqdisho 9 Abriil 1965.

Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha

Wasiirka Hawlaha Guud

Scek Abdulle Mohamed

Wasiirka Isgaarsiinta iyo Gaadiidka

Mohamud Abdi Nur

Arkay oo ku diiwaan gashan - Reg. lamba. 1 xaashida lamba. 41.

Muqdisho, 15 Maayo, 1965.

Hantidhowraha Guud: **Mohamed Ahmed Abdilleh**

Heshiiska Kaluumaysiga Balaaran

Sannadka kun sagaal boqol iyo shan iyo lixdan. oo ku beegan 8-da bisha Abriil magaalada Muqdisho, Xafiisyada Wasaaradda Warshadaha iyo Ganacsiga.

Gogoldhig

- Codsiga ku taariikhaysan 15 Oktoobar 1964 shirkadu "Somali American Fishing Company", oo xafiis ku leh Muqdisho, ayaa codsatay heshiis ku saabsan kalluumeysi ballaaran ee dhammaan xeebaha Soomaaliya, iyo sidoo kale ogolaanshaha dhulka ay dowladdu leedahay ee lagama maarmaanka u ah dhismaha iyo ka shaqeynta warshad lagu farsameeyo, qaboojinta iyo ilaalinta kalluumeysiga, qalabka iyo hababka kaabaya, iyo sidoo kale hoyga shaqaalaha ee aagga Caluula.

In Xukuumadu ay go'aansatay in ay aqbasho codsiga shirkadda ee aan kor ku soo xusnay.

- Intaas markaan iraaqdo, sida waafaqsan qodobka 68-aad ee Xeerka Badaha iyo shuruudaha iyo muddada qodobbada heshiiska xeerkan, waxa lagu go'aamiyay heshiiska xeerkan ee saxeexay, calaamadna u ah aqbalaadda, Mudane Osman Maxamuud Adde – Wasiirka Warshadaha iyo Ganacsiga, ee Dowladda Soomaaliya, iyo Mudane Cabdullaahi Omaar Cawaale, oo ah Guddoomiyaha Shirkadda Kalluumeysiga ee SOMALI AMERICAN FISHING COMPANY, ee shirkadda aan kor ku soo xusnay.

Qod. 1

Dowladda Soomaaliya - hadda ka dib waxaa loogu yeeraa Dowladda "Shirkadda "SOMALI AMERICAN FISHING COMPANY" - oo hadda ka dib loogu yeero "Shirkadda" - tanaasulaad kalluumeysi ballaaran, dhammaan dhul-badeedka Soomaaliya; muddo dhan 9 (sagaal) sano.

Tanaasulku wuxuu siin doonaa xaqa. Shirkadda in ay ka fuliso kalluumaysiga iyo hawl kasta oo kale oo ku xidhan dhammaan badda Soomaaliya, taas oo ah habaynta badeecadaha la qabto, ilaalinteeda iyo habaynteeda agabka warshadaynta lagama maarmaanka u ah.

Dhaqangelinta hawshan iyo rakibidda dhirta iyo qalabka la xidhiidha, Shirkadda waxaa loo oggolaaday shaqada iyo isticmaalka, muddo sagaal sano ah, laga bilaabo taariikhda lagu go'aamiyay wareegtada ansixinta xeerarkan, ee dhulka dawladda- dhul leh, oo lagu qeexay sida soo socota: Galbeedka. RAS FILIIK, laga bilaabo barta la go'aamiyay iyo Isku-duwaha 110, 56', 22', ee loolka woqooyiga iyo 500, 37', 54" ee loolka bari, oo koonfur u socda saddex kiiloomitir, ka dibna galbeed ilaa laba kiiloomitir, ka dibna Waqooyi qiyaastii 1.6 kiiloomitir, ilaa la kulanka Moraale, iyo ugu dambayntii weheliyaan Morale ilaa barta laga

bilaabo, waayo, kordhinta km-4 (qiyaastii 988 hektar), sida qorshe ku lifaaqan cicada.

Qod. 2

Muddada sagaalka sano ah ee heshiisku wuxuu dhaqan galayaa laga bilaabo taariikhda lagu dejiyay wareegtada lagu ansixinayo qeexitaankan.

Qod. 3

Heshiiska dhulka waxaa lagu bixiyaa gobolka uu ku yaal, waxaase lagu fuliyaa hawlaha kharashka shirkadda oo laga yaabo inay lagama maarmaan u yihiin hagaajinta, dib-u-soo-celinta, leexinta bulaacadaha, dhumaha dhulka hoostiisa maro, iwm waa mas'uuliyadda iyo kharashka qaadayo Shirkadda lafteedu oo qaadi doonto masuuliyadda iyo culayska.

Qod. 4

Heshiiska waxaa dib loogu cusboonaysiin karaa marka ay dhacdo degreetada marka uu uu dhaco, xeer kale, muddo sagaal sano ah - marka la eego go'aanka dowladda ee aan shaki ku jirin

- ilaa iyo inta shirkadu ay soo jeedinayso codsi hal sano ka hor taariikhda dhicitaanka heshiiska laftiisa.

Qod. 5

Iyadoo la raacayo raadka iyo ujeedooyinka qodobka 68 ee Xeerka Badaha, tanaasulku ma siinayo wax xuquuq ah oo gaar ah oo u xaglinaya Bulshada. Si kastaba ha ahaatee, muwaadiniinta Somaaliyeed waxay awoodidoonaan inay si xor ah uga kalluumaystaan qaabka iyo isticmaalka hab dhaqameedka ee dhulalka badda ee ku saabsan heshiisku.

Qod. 6

Heshiishka waxaa lagu burin karaa wareegto dhiirigelin leh, haddii ay dhacdo in aan loo hoggaansamin shuruudaha uu qorayo nidaamka.

Qod. 7

Heshiishka waxaa lagu burin karaa wareegto dhiirigelin leh haddii danaha badda sababo la xiriira adeegga dadweynaha ay codsadaan. Xaaladdan oo kale, Socielta waxay xaq u yeelan doontaa magdhaw lagu go'aaminayo qod. 17.

Qod. 8

Heshiiska waxa lagu burin doonaa digreeto ay xukuumaddu ku dhiirigelisay haddii aanay shirkadda qandaraas-ku-qaadista bilaabin - muddo laba sano gudahood ah oo ka bilaabmaysa taariikhda daabacaadda wareegtada sida waafaqsan qod. 21, barnaamijka horumarinta ee soo socda

- a) buundo;
- b) Dhismaha weyn ee warshadda, oo ka kooban hal dhismo oo weyn oo ka kooban qolka wax lagu gooyo, qolalka iyo qaboojiyaha kaydka ah ee ku xiga ee qolka mishiinka, warshadda qalajinta si loogu beddelo bur, bakhaarro, xafiisyo iyo aqoon-is-weydaarsiga dayactirka, iwm;
- c) Habka qaboojiyaha oo awood u leh inuu qaboojiyo ugu yaraan 50 tan maalintii;
- d) koronto-dhaliyaha: 4 150 kw Naaftada dhaliyaha iyo qalabka la xiriira;
- e) dahaarka kulaylka ee warshadda ugu weyn;
- f) Warshada ka soo kabashada kulaylka iyo weli soo saarista biyo macaan;
- g) warshad soo saarta cuntada kalluunka;
- h) Qalabka lagu rakibo ama lagu dhaqaajiyo;
- i) Haamaha kaydka biyaha iyo shidaalka iyo hababka qaybinta;l
- l) Guryo, dhismayaal iyo agab guri oo ay ku nool yihiin ilaa 40 qof;
- m) Dooni kalluumaysi iyo qalab la xiriiro;
- n) baabuurta degta;
- o) mashiino kala duwan, isgaarsiin, qalab, mashiinada qalab dayactir iyo qalab kale.

Isku soo wada duuboo wadarta kharashka la filayo waa Sh.So. 10,000,000 (toban milyan).

Qod. 9

Shirkaddu waxay ku hawlan tahay kalluumaysiga hab ku habboon. Waxa intaa dheer in ay hawlaheeda kalluumaysiga ku fuliso hawlaheeda gaarka ah iyo shaqaale si gaar ah ugu shaqeeya shuruudaha qodobbada. In ay iibsadaan dhammaan wax soo saarka kalluumaysatada deegaanka ee la xiriiro ilaalinta iyo habaynta dhismahooda, iyaga oo ku iibsan doona qiimihii lagu dhisi doono iyaga oo heshiis kula jira iyo ogolaanshaha maamulka deegaanka.

Qod. 10

Qoritaanka, gunnada iyo badbaadada ee dhammaan shaqaalaha, Shirkaddu waa inay u hoggaansantaa Xeerka Shaqada, Xeerka Badda iyo sharciyada kale ee ka jira Jamhuuriyadda.

Qod. 11

In fidsan badda ay khusayso, tanaasulka aan ka hadleyno, waxaa ka mamnuuc ah Shirkadda, kalluumaysiga iyo ka ganacsiga kalluunka cusub iyo xayawaanka kale ee aan waxyeello lahayn, kuwaas oo aan la gaadhin cabbirada in la samayn doonaa iyada oo la nidaamin ku xiga. . Waxaa kaloo mamnuuc ah in lagu kaluumaysto dynamite iyo walxaha kale ee qarxa, sidoo kale waxaa mamnuuc ah in lagu dhex tuuro laguna faafiyo biyaha wax kasta oo awood u leh in ay dhoobo, fajac iyo dilaan kalluunka iyo noocyada kale ee biyaha.

Waxa kale oo mamnuuc ah in la ururiyo oo la iibiyo xoolaha la wareeriyay oo lagu dilay siyaabaha aan soo sheegnay.

Qod. 12

Shirkaddu waxay ballan qaadaysaa inay ku sii hayso aagagga ay dawladdu leedahay ee lagu siiyay tanaasulaad iyadoo la raacayo farshaxanka. 1 ee qeexitaankan dhirta iyo bakhaarrada jira, xaaladaha ay ka mid yihiin in la siiyo kalsooni ammaan ah u hoggaansanaanta xeerarka nadaafadda iyo nadaafadda.

Qod. 13

Shirkaddu waxa ay ku hawlan tahay in ay bixiso kharashkeeda iyo daryeelkeeda, muddada heshiiska oo dhan, si ay u dayactirto shaqada, dhirta, mishiinnada, bakhaarrada, iwm ee ku rakiban goobaha isku xidhan ee dawladdu leedahay. Shirkaddu waxa kale oo ay isu tixgalinaysaa in ay niyad ahaan ka go'an tahay in ay gacan ka geysato hindisayaashaas iyo hay'adaha ku wajahan horumarinta farsamada, dhaqanka iyo bulshada ee dadweynaha degmada Caluula.

Qod. 14

Iyadoo la aqoonsanayo tanaasulka goobta kalluumaysiga, shirkadu waxay bixin doontaa lacag Sh. So. 2.000 iyo, shaqada iyo isticmaalka dusha sare ee ku qeexan art. 1, kaas oo lagu dhisayo xarumaha lagu farsameeyo wax soo saarka kalluunka iyo agabka kale ee kalluumaysiga, waxa ay shirkaddu bixinaysaa khidmad sanadeed Sh. So.4,000.

Qod. 15

Dammaanad qaadka lagu damaanad qaaday waajibaadka lagu qeexay nidaamkan, Shirkaddu waxay ku bixin doontaa, soddon maalmood gudahood ka dib daabacaadda degreetada lagu ansixiyay nidaamka, lacag deebaaji oo wadarta guud ay tahay Sh.So. 5,000.

Haddii, iyadoo la raacayo nidaamkan, ay dawladdu ku dhawaaqdo inay laashay heshiiska, u hoggaansanaan la'anta Shirkadda oo la hubiyay awgeed, waxayna ogolaanaysaa wixii markaas ka dambeeya in ay dawladdu la wareegto dhammaan dammaanadda, iyada oo loo xaglinaayo ama loo eegayo khasnadda iyo go'aankeeda oo aan shakiga lahayn.

Qod. 16

Shirkaddu waa inay oggolaato in si xur ah loo soo geli karo meelaha lagu oggolaaday xarumaha iyo hababka kalluumaysiga, saraakiisha iyo wakiillada Xafiiska Master-ka ee Dekedda iyo qof kasta oo kale oo mas'uul ka ah Dawladda oo laga yaabo inuu daneeyo sababo la xiriira adeegga. Shirkaddu waxay ballan qaadaysaa inay u hoggaansanto shuruudaha amniga ee ay dawladdu u aragto inay ku soo rogtay iftiiminta aagagga, ka hortagga dabka iyo guud ahaan inay ka dhigto shuruudaha tanaasulka ee la jaan qaadaya hawlgalka gaadiidka badda.

Qod. 17

Haddii tanaasulka la buriyo si waafaqsan qodobka 7 iyo 8 ee ka mid ah nidaamkan, shaqooyinka loogu talo galay kalluumaysiga ee dhulka dawladu leedahay oo dad la siiyay (sida barkadaha, xananooyinka, ururinta, habaynta xeebaha, soo degista, shubka, waddooyinka iyo wixii la mid ah waxay noqonayaan hanti

dawladeed, ayadoo aay shirkaddu xaq u yeelaneynin in ay bixiso wax lacag ah. Si kastaba ha ahaatee, waxaa noqonayo wax ama hanti Shirkaddu leedahay, xaruumaha loo isticmaalo diyaarinta iyo habaynta wax soo saarka kalluumaysiga iyo alaabaha, iyo sidoo kale alaabta sabaynaysa iyo shabaqyada, iyadoon waxba loo dhimayn xaqa ay Dawladdu u leedahay inay ku iibsato qiimaha lagu qiyaasay wakhtigaas. Si kastaba ha ahaatee, waxaa laga saarayaa oo kale xaqa ay Dawladdu u leedahay inay dalbato in dib loogu soo celiyo meelaha lagu rakibay ama lagu dhisay dhismayasha aan kor ku soo xusnay, oo hoos u dhigay heerka xaaladda soo kabashada sare. Qodobbada xeerkan ayaa sidoo kale waxaa la dabaqaayaa haddii tanaasulku istaago inuu dhaqan galo sababtoo la xiriiro ah maqnaanshaha caadiga ah ee muddadiisa ama ka noqoshada hore ee Shirkadda lafteeda maalbeesho ama ay kacdo shirkadda.

Qod. 18

Haddii tanaasulka la buriyo si waafaqsan qoobka 6 ka mid ah xeerarkan, Shirkaddu waxa ay mutaysanaysaa magdhow cadaalad ah oo ku xisaabtamaya kharashaadka ku baxay, iyo sidoo kale wakhtiga ay shirkadu adeegsatay shaqada iyo wixii kale ee qiimo ah oo lagu sii isticmaali karo.

Si kastaba ha ahaatee, magdhowgu wuxuu ka badnaan karaa qiimaha shaqooyinka joogtada ah ee lagu dhisay hantida ku xiran: ka dib marka laga jaro qadarka qiimo dhimista la sameeyay.

Magdhawga cutubka hore waxa dejin doona dawladda wax siisay. Haddii ay dhacdo in shirkadu aysan u tixgelin magdhowga go'an inay tahay mid cadaalad ah oo gunno ah, waxay miciinsan kartaa xukunka kama dambaysta ah ee Guddiga. arlyitrele'

Garqaadayaasha waxaa magacaabi doona Dawladda, mid ka mid ah Shirkadda iyo kan saddexaad ee ah ku simaha sida dean, labada garqadayasha ama - haddii uu dhaco khilaaf, maamulka Garsoorka ee awooda u leh. Garsoorayaashu waxay u garsoori doonaan inay noqdaan halabuurayaal saaxiibo ah: guddiga dhexdhexaadinta xaruntiisa waxay noqon doontaa Muqdisho.

Qod. 19

Ka noqoshada tanaasulka sida uu dhigayo qodobbada 17 iyo 18 waa in lagu dhawaaqaa xeer dhiirigelin leh oo uu soo saaray Wasiirka Warshadaha iyo Ganacsiga, 'iyadoo la raacayo ogaysiinta shirkadda si ay u soo gudbiso wax-ka-jarida soddon maalmood gudahood.

Qod. 20

30 Juun ee sannad kasta, Shirkaddu waxay u soo gudbin doontaa dawladda warbixin qoraal ah oo ku saabsan natiijooyinka kalluumaysiga laga gaaray muddada sanadka oo ay la socoto xogta la xiriirta kalluunka la qabtay, la qaboojiyey, agabka ka baxsan iyo hab-raacooda.

Qod. 21

Wareejinta qolo saddexaad lagu wareejiyo tanasulku lagu xusay tilmaantan waxa ay ku xiran tahay ogolaansho hore oo ay xukuumaddu ka hesho, haddii uusan jirin waxa lagu xalin doonaa sharci iyada oo la raacayo qodobada dhaqan galay.

Qod. 22

Marka laga soo tago waajibaadka lagu sheegay tilmaantan, Shirkadda waxaa looga baahan yahay inay si buuxda ugu hoggaansanto kuwa lagu sheegay xeer-hoosaadka dhaqan-galka ah iyo qodob kasta oo kale oo laga soo saari karo mawduuca, waase haddii aanay ka duwanayn tan la helay xuquuqda Shirkadda iyadoo loo eegayo xeerarkan.

Qod. 23

Ilaalinta hawlaha kalluumaysiga, ilaalinta, ee habaynta, baakaynta alaabta, iyo sidoo kale hubinta iyo caburinta ku xad-gudbi kasta oo xeerarka sharciga ah ee nidaaminaya arrimahan, waxaa fulin doona mas'uuliyiinta awoodda u leh ee Gobolka, iyo si waafaqsan sharciga.

Qod. 24

Iyadoo aan waxba loo dhimayn qodobada qodobadii hore, in. Haddii ay dhacdo in lagu xad-gudbo qodobbada heshiiska ee lagu qeexay tilmaantan iyada oo ay khaladka leedahay shirkadda, Wasiirka Warshadaha iyo Ganacsigu waxa uu qabanqaabin karaa qayb ama wadarta in laga qaado deebaajiga ku xusan qod. 15 oo u xaglinaya dawladda.

Waxaa lagu qaadi doonaa qodob macquul ah, oo aan laga doodi karin maxkamadda sare si waafaqsan sharciga.

Shirkadda ayaa looga baahan doonaa inay soo celiso deebaajiga saddex bilood gudahooda ee fulinta, haddii ay qaadato, ama diidmada ugu dambaynta ee racfaanka haddii la daboolayo.

Qod. 25

Muranka u dhexeeya Xukuumadda iyo Shirkadda, hadba sida loo qeexo, inta lagu jiro muddada heshiiska iyo marka uu dhammaado, ee aan la qeexin maamul ahaan, waxaa loo gudbin doonaa hagidda Guddiga Xalinta Khilaafaadka ee lagu dhisay xeerarkii ay dejiyeen qodobkan 17.

Qod. 26

Kharashka iyo cashuuraha ku baxaya qoraalkan ama falkan waxa masuul ka ah Shirkadda.

Qod. 27

Dhammaan wixii aan lagu qeexin xeerarkan, sharciyada iyo xeerarka hadda ka jira Soomaaliya ee laga yaabo in la soo saaro, marka laga reebo kuwa raacsan qodobbada anshaxan, waa ansax.

-La dhammeeyay, la akhriyay oo la saxeexay.

Shirkada

Abdullahi Omar Awale

Dowladda

Osman Mohamoud Cadde

Madaxa

D.G. M.H. Hussein

Garyaqaan Gaetano Chapron

Nuqulkan oo waafaqsan kan asalka ah ee ku jira waraaqaha Wasaaraddan;

Maareeyaha Guud

Mohamed Hagi Hussen

Muqdisho, 10 Juun, 1965.